Lietas Nr. A420184415
Lietas arhīva Nr. SKA-1472-15

LĒMUMS

Rīgā 2015.gada 7.decembrī

Augstākās tiesas Administratīvo lietu departaments šādā sastāvā:

tiesnese Dz.Amerika
tiesnesis J.Neimanis
tiesnese I.Skultāne

rakstveida procesā izskatīja /pers. A/ blakus sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2015.gada 30.septembra lēmumu, ar kuru izbeigta tiesvedība lietā.

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicējs /pers. A/ laikā no 2013.gada 5.decembra līdz 2014.gada 10.jūnijam ievietots Rīgas Centrālcietuma smēķētāju kamerā.

2014.gada 22.septembrī pieteicējs vērsies Ieslodzījuma vietu pārvaldē, lūdzot atlīdzināt morālo un personisko kaitējumu, kas radies, turot pieteicēju smēķētāju kamerā.

Ieslodzījuma vietu pārvalde pieteicēja sūdzību noraidīja.

[2] Pieteicējs iesniedza pieteikumu Administratīvajā rajona tiesā.

[3] Administratīvā rajona tiesa ar 2015.gada 30.septembra lēmumu izbeidza tiesvedību lietā, pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 282.panta 1.punktu. Tiesas lēmumā norādīts turpmāk minētais.

[3.1] Valsts pienākums aizsargāt cilvēku veselību un tiesības dzīvot labvēlīgā vidē noteikts Latvijas Republikas Satversmes 111. un 115.pantā. Likums „Par tabakas izstrādājumu realizācijas, reklāmas un lietošanas ierobežošanu" nosaka arī tiesības uz no tabakas dūmiem tīru vidi, proti, paredz smēķēšanas aizliegumu ieslodzījuma vietu telpās un šo iestāžu lietošanā esošajās teritorijās, izņemot telpas vai vietas, kas speciāli ierādītas smēķēšanai (11.panta pirmās daļas 2.punkts). Ieslodzījuma vieta iekšējās kārtības noteikumos var paredzēt iespēju smēķēt arī ārpus telpām, kas speciāli ierādītas smēķēšanai (11.panta pirmās daļas 2.punkts).

[3.2] Ieslodzījuma vietu pārvalde ir izdevusi 2013.gada 15.augusta iekšējos noteikumus Nr.1/15.1-n.-12 „Smēķējošo un nesmēķējošo ieslodzīto personu nošķiršanas kārtība ieslodzījuma vietā" (turpmāk – iekšējie noteikumi), ar kuriem noteikta kārtība ieslodzīto ievietošanai smēķējošo vai nesmēķējošo kamerās. Noteikumi paredz, ka ieslodzījuma vietas priekšnieka dežurējošais palīgs, pieņemot ieslodzīto ieslodzījuma vietā, piedāvā ieslodzītajam iespēju informēt ieslodzījuma vietas administrāciju par vēlmi atrasties smēķējošo vai nesmēķējošo kamerā (4.punkts). Palīgs izsniedz ieslodzītajam iesnieguma veidlapu, kas pēc aizpildīšanas ne vēlāk kā nākamajā dienā tiek reģistrēta un pievienota ieslodzītā personas lietai (5., 6., 7. un 9.punkts). Ja ieslodzītais iesniedz iesniegumu par smēķēšanas ieraduma maiņu, ieslodzījuma vietas administrācija nekavējoties pieņem lēmumu par ieslodzītā ievietošanu attiecīgajā kamerā (12.punkts). Rīgas Centrālcietuma priekšnieks izdevis 2013.gada 30.oktobra rīkojumu Nr.100, ar kuru noteiktas cietuma kameras, kurās tiek izvietoti ieslodzītie, kuri izteikuši vēlmi uzturēties telpās tikai ar nesmēķētājiem.

[3.3] No 2013.gada 21.oktobra līdz 2013.gada 4.decembrim pieteicējs izvietots Rīgas Centrālcietuma /kamera A/.kamerā (nav noteikta par nesmēķētāju kameru), savukārt no 2013.gada 5.decembra līdz 2014.gada 10.jūnijam pieteicējs izvietots Rīgas Centrālcietuma /kamera B/.kamerā (nav noteikta par nesmēķētāju kameru).

[3.4] Strīdus periodā – 2013.gada 4.decembrī – pieteicējs atbilstoši iekšējiem noteikumiem parakstījis veidlapu par piekrišanu ievietošanai smēķētāju kamerā. Turklāt arī pirms strīdus perioda – 2013.gada 7.novembrī – pieteicējs parakstījis šādu veidlapu.

[3.5] Pieteicējs 2014.gada 22.septembra sūdzībā cietuma priekšniekam par atrašanos kamerā ar smēķētājiem ir norādījis, ka nav saņēmis atbildes uz 2014.gada 22.janvāra, 2014.gada 5.februāra, 2014.gada 14.marta, 2014.gada 16.aprīļa un 2014.gada 20.maija iesniegumiem. No cietuma automatizētā lietvedības reģistra izdrukas par laiku no 2013.gada 5.decembra līdz 2014.gada 26.septembrim konstatējams, ka pieteicējs jautājumā par atrašanos smēķējošo kamerā vērsies pie cietuma amatpersonām vienu reizi – ar 2013.gada 4.decembra iesniegumu, taču pārējie iesniegumi bija saistīti ar korespondences sūtīšanu, balsošanas organizēšanu Eiropas Parlamenta vēlēšanās un par medicīnisko aprūpi. Citu sūdzību no pieteicēja par atrašanos smēķētāju kamerā nav bijis.

[3.6] 2013.gada 4.decembra iesnieguma (par piekrišanu atrasties smēķētāju kamerā) rekvizītu daļa ir aizpildīta atšķirīgā rokrakstā no šā iesnieguma teksta sadaļas. Vizuāli novērtējot iesnieguma teksta daļā veikto ierakstu un parakstu, konstatējamas līdzības ar pieteicēja parakstu un ciparu formas veidojumu citos pieteicēja rokrakstā sagatavotajos dokumentos.

[3.7] Pieteicējs arī norādījis, ka 2013.gada 21.oktobrī ir personīgi aizpildījis veidlapu par nepiekrišanu atrasties smēķējošo kamerā un vēl vienu šādu veidlapu aizpildījis 2014.gada 8.janvārī, kad pēc īslaicīgas atrašanās izmeklēšanas cietumā etapēts atpakaļ uz Rīgas Centrālcietumu.

Pirmkārt, pierādījumi neapstiprina pieteicēja norādītā 2013.gada 21.oktobra iesnieguma esību. Šajā laikā vispār nav bijuši spēkā iekšējie noteikumi, kas paredz pieteicēja minētās veidlapas aizpildīšanu – ieslodzīto griba par atrašanos nesmēķētāju kamerā tika noskaidrota mutvārdos un tad atbilstoši piemeklēta kamera.

Otrkārt, lietā esošie pierādījumi neapstiprina arī 2014.gada 8.janvāra iesnieguma esību. Šāds iesniegums cietuma lietvedībā nav reģistrēts. Pieteicējs par šāda iesnieguma esību minējis tikai tiesas sēdē, bet sūdzībā iestādei to nav minējis. Cietums sniedzis informāciju, ka pēc īslaicīgās etapēšanas atpakaļ uz cietumu pieteicējam nav piedāvāts aizpildīt veidlapu – kad ieslodzītie tiek īslaicīgi izvesti no cietuma un pēc tam ievietoti atpakaļ, tiek mutiski piedāvāts atkārtoti aizpildīt iesniegumu par atrašanos nesmēķētāju kamerā; tikai gadījumā, ja ieslodzītajiem ir mainījušies smēķēšanas ieradumi, tiek aizpildīta veidlapa.

[3.8] Lietā esošie pierādījumi nav devuši apstiprinājumu pieteicēja apgalvojumam par ievietošanu kamerā kopā ar smēķējošām personām pretēji paustajai attieksmei pret smēķēšanu. Lietā pierādīts fakts, ka pieteicējs bija piekritis uzturēties kamerā ar smēķētājiem, bet nav apstiprinājies fakts par pieteicēja attieksmes maiņu pret smēķēšanu.

[3.9] No Administratīvā procesa likuma 103.panta pirmās daļas izriet, ka tiesas kompetencē administratīvajā procesā ietilpst izskatīt lietas par Administratīvā procesa likuma 184.panta pirmajā daļā norādītajiem pieteikuma priekšmetiem. Ja pieteikums nav iesniegts par kādu no minētajiem pieteikuma priekšmetiem, lieta nav skatāma administratīvā procesa kārtībā. Ņemot vērā lēmumā atzīto, ka izskatāmajā gadījumā nav konstatējams būtisks pieteicēja cilvēktiesību ierobežojums, kas saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 1.panta trešās daļas trešo teikumu būtu pamats iestādes rīcības atzīšanai par faktisko rīcību (Administratīvā procesa likuma 89.pants, 3.panta trešā daļa), pieteicēja pieteikums nav izskatāms administratīvā procesa kārtībā. Līdz ar to, pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 282.panta 1.punktu, tiesvedība lietā izbeidzama.

[3.10] Tā kā pieteikums par atlīdzinājumu nav patstāvīgs prasījums un, ņemot vērā, ka pieteicēja pieteikums par pieteicēja turēšanu smēķētāju kamerā nav izskatāms administratīvā procesa kārtībā, tad arī pieteicēja pieteikums daļā par atlīdzinājumu nav skatāms administratīvā procesa kārtībā.

[4] Pieteicējs iesniedzis blakus sūdzību par rajona tiesas lēmumu, norādot turpmāk minētos argumentus.

[4.1] Pieteicējs ir iesniedzis veidlapu par ievietošanu nesmēķētāju kamerā. 2013.gada 7.novembra un 5.decembra veidlapas ir viltotas, jo nav aizpildītas pieteicēja rokrakstā un nav atšifrētas.

[4.2] Pieteicējs 2014.gada 22.janvāra, 2014.gada 5.februāra, 2014.gada 14.marta, 2014.gada 16.aprīļa un 2014.gada 20.maija iesniegumos ir iebildis par ievietošanu smēķētāju kamerā. Cietuma administrācija pieteicēja iesniegumus ir iznīcinājusi.

[4.3] Pieteicējs veidlapas par ievietošanu nesmēķētāju kamerās ir aizpildījis 2013.gada 21.oktobrī, 2013.gada 6.novembrī, 2013.gada 4.decembrī, kā arī 2014.gada 8.janvārī.

[5] 2015.gada 25.novembrī Augstākajā tiesā saņemts pieteicēja iesniegums, kurā norādīts, ka 2013.gada 7.novembra un 5.decembra iesniegumi ir viltoti, iesniegumu teksts un paraksta atšifrējums nav rakstīts ar pieteicēja roku, to rakstījuši cietuma uzraugi. Savukārt 2014.gada 27.maija iesniegumu, kuru rakstījusi pavisam cita persona, bet ar tādu pašu vārdu un uzvārdu, kā pieteicējam, Ieslodzījuma vietu pārvalde mēģinājusi uzdot par pieteicēja iesniegumu. Savukārt to iesniegumu (2013.gada 7.novembra, 5.decembra un 2014.gada 8.janvāra), kurus pieteicējs personīgi aizpildījis attiecībā uz ievietošanu nesmēķētāju kamerā, nav. Nav ņemts vērā, ka arī tad, ja persona tiek etapēta uz citu vietu tikai uz īsu brīdi, atgriežoties no jauna ir jāraksta iesniegums par ievietošanu smēķētāju vai nesmēķētāju kamerā, kā rezultātā ir tapis pieteicēja 2014.gada 8.janvāra iesniegums. Ieslodzījuma vietu pārvaldes argumenti par pretējo nav pamatoti. Pieteicējs lūdz pieprasīt tādu dokumentu kopijas, uz kurām redzams otras personas ar tādu pašu vārdu un uzvārdu paraksts.

Motīvu daļa

[6] Pieteicēja blakus sūdzībā un papildus iesniegumā ir norādīti visi tie paši argumenti, ko rajona tiesa jau ir novērtējusi un atzinusi par nepamatotiem. Pārsūdzētā lēmuma pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams, tāpēc Augstākā tiesa tam pievienojas, kā to paredz Administratīvā procesa likuma 286.panta trešā daļa.

[7] 2013.gada 7.novembra un 2013.gada 4.decembra veidlapās ietvertais pieteicēja paraksts un dokumenta sastādīšanas datums vizuāli neatšķiras no pieteicēja sastādītajos dokumentos esošā rokraksta un lietotā paraksta, tādēļ Augstākajai tiesai nerodas šaubas, ka pieteicējs ir piekritis atrasties vienā kamerā ar smēķējošiem ieslodzītajiem. Turklāt minēto apstiprina fakts, ka pieteicējs pēc tam, kad tika ievietots smēķētāju kamerā, nav cēlis nekādus iebildumus. Savukārt par cietuma administrācijas it kā iznīcināto iesniegumu saturu pieteicējs sācis runāt tikai blakus sūdzībā, proti, pēc tam, kad rajona tiesa vērsa uzmanību, ka pieteicējs nav norādījis uz pazudušo iesniegumu saturu. Minētais liek apšaubīt to, ka pieteicējs ir iebildis pret ievietošanu smēķētāju kamerā.

Tāpat Augstākā tiesa norāda, ka pieteicējs procesa gaitā uzsvēris, ka iesniegumi par piekrišanu ievietošanai smēķētāju kamerā nav aizpildīti ar viņa roku un ka iesniegumos nav norādīts paraksta atšifrējums, tomēr apgalvot, ka uz iesniegumiem nav pieteicēja paraksta, pieteicējs izvairījies. Arī rajona tiesas sēdē uz tiešu jautājumu, vai uz iesniegumiem ir pieteicēja paraksts, pieteicējs sākotnēji sniedza izvairīgas atbildes, un tikai pēc tam, kad tiesa uzstāja uz skaidru atbildi, pieteicējs norādīja, ka tas nav viņa paraksts. Taču turpinājumā pieteicējs atkal kā uz galveno trūkumu norāda tieši faktu, ka iesniegumi nav aizpildīti ar viņa roku un tajos nav paraksta atšifrējuma.

Fakts, ka pieteicējs pamatā balstās uz argumentāciju, ka iesniegumi nav aizpildīti ar viņa roku un ka tajos nav paraksta atšifrējuma (kas pats par sevi nepierāda, ka pieteicējs nav piekritis ievietošanai smēķētāju kamerā), ka pieteicējs izvairīgi noliedz sava paraksta īstumu uz iesniegumiem, kā arī fakts, ka pieteicējs nekad nav apgalvojis, ka būtu parakstījis tukšas veidlapas, liek apšaubīt pieteicēja blakus sūdzībā un papildus iesniegumā izvirzīto argumentu patiesumu.

Augstākā tiesa nesaskata vajadzību pieprasīt tādu dokumentu kopijas, uz kurām redzams otras personas ar tādu pašu vārdu un uzvārdu paraksts, jo lietas gaitā jau ir atzīts, ka iestāde kļūdaini atsaukusies uz šīs personas 2014.gada 26.maijā parakstīto iesniegumu.

[8] Tiesa ir izbeigusi tiesvedību lietā, nenoskaidrojot pieteicēja viedokli par tiesvedības izbeigšanu, kā to paredz Administratīvā procesa likuma 283.panta pirmās daļas otrais teikums.

Uzaicinājuma administratīvā procesa dalībniekiem sniegt viedokli par tiesvedības izbeigšanu mērķis ir dot iespēju procesa dalībniekiem vērst tiesas uzmanību uz apstākļiem, kuriem var būt nozīme, lemjot par tik būtisku jautājumu kā tiesvedības izbeigšana lietā (*sal. Augstākās tiesas 2013.gada 19.marta lēmuma lietā Nr.SKA-363/2013 14.punktu*).

Procesa dalībnieku viedokļa neuzklausīšana pirms lēmuma pieņemšanas par tiesvedības izbeigšanu ir vērtējama kā procesuālo tiesību normas pārkāpums. Tomēr procesuālo tiesību normas pārkāpums var būt pamats tiesas nolēmuma atcelšanai tikai tad, ja pieļautais pārkāpums ir būtisks, proti, ja tas novedis vai varēja novest pie nepareiza nolēmuma.

Savu viedokli par to, kāpēc tiesvedība lietā tomēr nebija izbeidzama, pieteicējs varēja paust blakus sūdzībā par rajona tiesas lēmumu. Izvērtējot rajona tiesas lēmuma tiesiskumu un pamatotību, kā arī pieteicēja iesniegto blakus sūdzību, Augstākā tiesa piekrita rajona tiesai, ka tiesvedība lietā ir

izbeidzama. Ievērojot minēto, pieteicēja neuzklausīšana atbilstoši Administratīvā procesa likuma 283.panta pirmajai daļai konkrētajā gadījumā nav pamats rajona tiesas lēmuma atcelšanai (*sal. Augstākās tiesas 2013.gada 16.augusta lēmuma lietā Nr.SKA-814/2013 15.punkts, 2015.gada 23.aprīļa lēmuma lietā Nr.SKA-699/2015 6.punkts*).

Nolēmuma daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 323.panta pirmās daļas 1.punktu un 324.panta pirmo daļu, Augstākās tiesas Administratīvo lietu departaments

n o l ē m a

Atstāt negrozītu Administratīvās rajona tiesas 2015.gada 30.septembra lēmumu, bet /pers. A/ blakus sūdzību noraidīt.
Lēmums nav pārsūdzams.

Tiesnese Dz.Amerika

Tiesnesis J.Neimanis

Tiesnese I.Skultāne